

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA
PUSIAU NUOTOLINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2023-11-30 Nr. TP-192

Vilnius

Posėdis įvyko 2023 m. lapkričio 14 d. 13 val. pusiau nuotoliniu būdu.

Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Posėdžio sekretorė Audronė Daraškevičienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKG, Taryba) pirmininkė doc. dr. Dalia Urbanavičienė, Tarybos nariai – doc. dr. Rimantas Astrauskas, Nijolė Balčiūnienė, Ona Drobelenė, Vilma Griškevičienė, Virginijus Jocys, Zigmas Kalesinskas, doc. Virginijus Kašinskas, Angelė Kavaliauskienė, dr. Lina Leparskienė, Olijardas Lukoševičius, prof. dr. Lina Petrošienė, Jonas Rudzinskas, doc. dr. Dalia Senvaitytė, dr. Žilvytis Šaknys, Gita Šapranauskaitė, Jonas Vaiškūnas; EKG administracijos specialistai – dr. Audronė Daraškevičienė, dr. Jolita Eidikonienė, Jūratė Pancerova, Gintaras Skamaročius, dr. Regina Mikštaitė-Čičiurkienė, Asta Žernienė, Vilma Žukauskienė; svečiai – Varsa Liutkutė-Zakarienė (Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Muzikinio folkloro archyvas), dr. Vytautas Tumėnas (Lietuvos istorijos institutas), Audrys Antanaitis, dr. Laima Kalėdienė (Lietuvių kalbos institutas).

Kvorumas yra.

Darbotvarkė:

1. Dėl viešai skelbiamo siūlymo išskirti naują etnografinį regioną – Vilniaus kraštą (40 min.);
2. Dėl sutartinių tradicijos puoselėjimo centrų kūrimo metodinių gairių (30 min.);
3. Dėl siūlymo puoselėti lietuviškas tradicijas advento ir kalėdiniu laikotarpiu (20 min.);
4. Dėl kultūros įstaigų specialistų kvalifikacijos etninės kultūros srityje kėlimo (20 min.);
5. Kiti klausimai.

Darbotvarkei pritarta bendru sutarimu.

1. SVARSTYTA. Viešai skelbiamas siūlymas išskirti naują etnografinį regioną – Vilniaus kraštą.

D. Urbanavičienė papaiškino, kad svarstyti šį klausimą paskatino 15min žurnalisto klausimas „Koks yra Jūsų požiūris į istoriko A. Bumblausko ir kitų viešai siūlomą šeštojo etnografinio regiono – Vilniaus krašto – įteisinimą?“. Ji pastebėjo, kad viešajame eteryje yra nuskambėjusi A. Bumblausko pastaba, jog EKGIT iniciatyva sudarytas Lietuvos etnografinių regionų žemėlapis, o taip pat sąvokos *etnografinis regionas* apibrėžimas dėl baltų genčių paminėjimo („istoriškai susiformavusi teritorijos dalis, kurioje išlaikyta savita tarmė, tradicijos ir papročiai, integruotas baltų genčių palikimas“) – neva yra antikonstituciniai. Jaunos istorikės Barbaros Stankevič viešai skaitytoje paskaitoje modeliuojamos Vilniaus krašto ribos siekia netgi Žemaitiją. Todėl reikėtų pasvarstyti: galbūt Taryba turėtų viešai pareikšti savo nuomonę dėl tokių siūlymų, o gal turėtų kreiptis į už valstybės saugumą atsakingas institucijas? D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad Vilniaus krašto etnografinio regiono išskyrimo šalininkai teigia, jog EKGIT iškraipo tiesą, Vilniaus kraštą priskirdama Dzūkijai ar Aukštaitijai. Ji pakvietė tai pakomentuoti LTMA Muzikinio folkloro archyvo vedėją V. Liutkutę Zakarienę, vykdžiusią šiame krašte daug ekspedicijų ir sukaupusią didelį pluoštą šio krašto muzikinio folkloro.

V. Liutkutė Zakarienė papasakojo, kad neseniai pasitaikė proga studijuoti Vilniaus krašto duomenis LMTA folkloro archyve, o jie akivaizdžiai rodo dėsninę dzūkiško ir aukštaitiško paveldo buvimą šiame regione. Visame Baltarusijos pasienyje, kaip ir Vilniaus rajone, tiek save vadinantys lietuviais, tiek baltarusiais, tiek lenkais dainuoja tas pačias kalendorines dainas kaip ir visoje Dzūkijoje, o einant į šiaurės rytus pastebimas aukštaitėjimas – perėjimas į dvibalsumą, ko lenkų folkloras visiškai neturi. Vestuvinis folkloras tas pats, melodijos ir tekstai. Skiriasi tik tai, kad jeigu lalaudami lanko lenko šeimą, dainuoja lenkiškai, jei lanko baltarusio šeimą, dainuoja baltarusiškai, jei lietuvio – lietuviškai. Tas pats su vestuvėmis: jei išlydi baltarusę mergaitę, dainuoja baltarusiškai, jei lenkę – lenkiškai ir t.t. Negana to, egzistuoja netgi literatūrinės pagal lietuvių poetų tekstus sukurtos dainos, tik išverstos į lenkų kalbą. Lenkijoje niekur nerasime paruginių, saulės nuleidimo dainų melodijų, kurios būdingos Vilniaus apylinkėms kaip ir visai Dzūkijai. Žodžiu, visas šio krašto folkloras dėsningai atitinka lietuvišką Dzūkijos ir Aukštaitijos folklorą, nepaisant kalbos skirtumų, kuriuos lėmė politiniai įvykiai. Senoji muzikinė kultūra rodo vientisus regionus (Dzūkiją ir Aukštaitiją), pereinančius iš vieno į kitą.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad oponentai išskiria lenkišką salą ir prie Kėdainių.

V. Liutkutė Zakarienė atsakė, kad yra atkreipusi dėmesį ir šį kraštą. Ten egzistuoja absoliutūs vietinio folkloro vertiniai ir daugiau nieko. Tiesa, romansinė kultūra, kuri ėjo per dvarus, jau yra lenkiška, bet ten, kur dvarai buvo lietuviški, jos išverstos į lietuvių kalbą. Taigi čia irgi būta tų pačių folkloro plitimo dėšnių, kalbinių reiškinių dėšnių, kurie nerodo jokio atskiro regiono.

J. Vaiškūnas atkreipė dėmesį į politinį kontekstą, kuriame keliamas šis klausimas. Galima paskęsti filologinių ar etnokultūrinių tyrimų nagrinėjime, tačiau būtina žinoti, kad tai yra labai senas lenkų tautinės bendrijos telkimo projektas. Lenkų Seimo senatas buvo sukūręs rūpinimosi lenkais, likusiais už sienos, politiką. Sukurta daug strategijų. Viena iš jų – tautinių mažumų diskriminacijos pabrėžimo strategija: daug kalbama apie tautinių mažumų diskriminaciją, o tuomet ta tautinė mažuma konsoliduojasi. Ši strategija tikrai akivaizdi, ji siejasi su įrašų pase, gatvių pavadinimų, neva tradicinių vietovardžių klausimais. Galiausiai einama link regiono išskyrimo. Kai niekaip kitaip to regiono išskirti neišeina, tai imamasi etnografinio regiono. Vilnijos etnografinis regionas pakimba ore tiek etnoregionavimo, tiek politine prasme vien dėl to, kad tai buvo Lenkijos okupuota teritorija. Nors Lenkija po šiai dienai nepripažino, kad tai buvo okupacija: oficialiai Lenkija niekada neatsisakė kultūrinių pretenzijų į šį kraštą, Lietuvos – Lenkijos sutartyje šie dalykai buvo praleisti, siekiant kad sutartis apskritai būtų pasirašyta. Dabar bandoma tai pateikti kaip nuolat buvusį ir dėšningai susiformavusį istorinį regioną. Neformaliai žinoma, kad yra rengiamas įstatymo projektas naujam etnografiniam ar istoriniam Vilniaus krašto regionui įteisinti. Ką mes matome spaudoje – tai paruošiamasis darbas, visuomenės nuomonės zondavimas. Į tai reikėtų reaguoti. J. Vaiškūno nuomone, reaguojant tikrai turėtų būti EKGT rezoliucija, o kartu raštas į VSD bei Seimo Valstybės valdymo ir nacionalinio saugumo komitetą, kuriame būtų išdėstyti argumentai, įrodantys, kad šioje vietoje tikrai yra Dzūkijos etnografinis regionas, o ne kažkoks kitoks. Į VSD kartais kreipiamasi dėl labai smulkių dalykų, o čia tikrai yra labai rimtas klausimas.

L. Kalėdienė pastebėjo, kad bandymas į etnografinių regionų žemėlapyje įterpti Vilniaus kraštą yra nepagrįstas vien dėl to, kad tarp etnografinių regionų bandoma įterpti visiškai kitokio pobūdžio regioną – istorinį. Kalbininkai šiuo klausimu irgi labai daug kovoja. Ji atkreipė dėmesį, kad Labai svarbu argumentuota kalba (naujas Valstybinės kalbos įstatymas jau būtų buvęs priimtas, jei ne Lietuvių kalbos instituto tikrai argumentuotas raštas). Jos nuomone, ir šiuo atveju reikėtų labai argumentuoto, profesionalaus rašto, parengto remiantis istoriniais ir etnologiniais argumentais.

Reikėtų kreiptis ir į Lietuvių kalbos institutą, raginant pareikšti savo nuomonę dėl tarmių. Sostinės paveikto regiono išskyrimas iš etnografinių regionų tikrai yra nepagrįstas.

N.Balčiūnienė atkreipė dėmesį į K.Koženiovos išdėstytą lenkinimo strategiją. Joje akcentuojama, kad reikia eiti per mokslo žmones, elitą. Būtent tai mes ir matome šiandieninėje Lietuvoje. Jos nuomone, tokia strategija reikia naudotis ir ginant lietuviškumo pozicijas. Dieveniškų šnektas yra tyrinėję per 100 viso pasaulio baltistų, galima pasinaudoti jų tyrimais.

D. Urbanavičienė pasiūlė rašte išdėstyti, kaip EKGt mato, koks toje teritorijoje yra etnografinis regionas – muzikiniu požiūriu, kalbiniu požiūriu ir t.t.

V. Tumėnas atkreipė dėmesį, kad pernelyg greitai puolama į diskusiją, nes čia iš tiesų apskritai nėra su kuo diskutuoti. Jo pastebėjimu, mes reaguojame į istorikų, kurie neišmano etninės kultūros, pastabas. Etnoregionavimas yra labai specifinis mokslas, kurį išmano net ne visi etnologai. Kas būtų, jei mes pradėtume siūlyti archeologams perbraižyti genčių žemėlapius, nes mums kitaip atrodo? Būtų juokinga. Visų pirma, reikėtų reaguoti tik į profesionalių mokslininkų siūlymus, kurie gali kalbėti moksliniais argumentais, o ne švaistosi politiniais lozungais. Etnografinis regionas ir toji etnoregionavimo samprata, kuri yra Lietuvoje, yra mokslinė samprata, o ne politinė. Atkreipkime dėmesį, kad etnografiniai regionai negauna jokio finansavimo, neturi jokios administracijos. Neprofesionalus požiūris į etnografinį regionavimą, kurį atlieka specialistai, neturintys nei vieno tos srities mokslinio straipsnio, akademinė prasme yra diletantiška veikla. Kitas dalykas – valstybiniu lygiu įtvirtinant etnografinį regionavimą nė vienoje šalyje nekalbama apie tautines mažumas. Ar Lenkijoje, ar Baltarusijoje, ar Latvijoje, ar dar kur nors – etnografiniais regionais nėra išskiriami tautinių mažumų gyvenami kraštai. Ar Latvijoje nebuvo vokiečių gyvenamų vietovių? Etnografiniai regionai yra visai kita koncepcija. Estijoje yra švedų, suomių gyvenamų regionų, bet etnografiniame regionavime tai neatsispindi. Išskiriant etnografinius regionus vadovaujamosi daugumos principu. Žinoma, mąstymas apie etnografinius regionus yra labai sveikintinas, tačiau reikėtų atsiminti, kad čia svarbiausia – architektūra, tautiniai rūbai ir folkloras. Etnografiniai regionai išskiriami būtent pagal juos. Nebent būtų remiamasi senu administraciniu skirstymu, tačiau Lietuvoje etnografiniai regionai nėra susiję su istoriniais administraciniais dariniais (Trakų vaivadija, Vilniaus bei Gardino vaivadijomis, Žemaičių seniūnija). Dabartiniai etnografiniai regionai yra visai kitos koncepcijos reiškinys. Su diletantais diskutuoti apie tai yra sunku, bet reikia nuo to ir pradėti – nuo mokslinių diskusijų, o ne nuo visuomenės jautrinimo.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad nagrinėjant Vilniaus krašto etnografinius bruožus, tai ko gero vienintelės verbos yra tikrai išskirtinis bruožas, nors po vieną tokį bruožą turi praktiškai kiekviena vietovė. Kaip sakė V. Liutkutė Zakarienė, folklore vyrauja bendrumai su dzūkais ir aukštaičiais. Nagrinėjant tautinius drabužius, visi šio krašto lenkų ansambliai rengiami iš Krokuvos atvežtais kostiumais, tai nėra vietinis kostiumas.

L. Kalėdienė pridūrė, kad svarbu paminėti ir tai, kad kalbininkų požiūriu šis kraštas anksčiau buvo lietuvių kraštas, kuris vėliau sulenkėjo. O lenkiškumo išlaikymu rūpinasi galingos organizacijos, labai kryptingai veikiančios. Kitas argumentas, atmetant naujo regiono išskyrimą – chronologijos nesilaikymas: etnografiniai regionai išskiriami pagal XIX-XX a. etnografinius duomenis, Vilniaus kraštą siūloma išskirti remiantis XXI a. duomenimis.

V. Tumėnas pastebėjo dar ir tai, kad kituose etnografiniuose regionuose nėra išskiriami subregionai, nors taip būtų galima padaryti: Suvalkijoje galima išskirti Znavnykų ir Kapsų regionus, Žemaitijoje – Šiaurės ir Pietų žemaičių ir t.t. Lygiai tas pats ir čia. Juolab nėra išskirtos latvių gyvenamos teritorijos ar pan.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad Lenkijoje Punsko kraštas taip pat nėra išskiriamas kaip atskiras etnografinis regionas.

J. Vaiškūnas atkreipė dėmesį, kad iš tiesų šis pokalbis vyksta tik reaguojant į pasisakymus žiniasklaidoje. Jokių siūlymų priimti tam tikrus teisinius dokumentus kol kas nėra. Jo nuomone, jei nereaguosime, tokių siūlymų viešumoje bus daugiau. Tas pats buvo dėl pavardžių ir kitų dalykų. Jo nuomone, būtina reaguoti ir nebūtina mokslinės diskusijos kontekste. Reikia perspėti, kad tai yra pavojinga, nes gresia nacionaliniam saugumui. EKGK turėtų ne mokslinę diskusiją kelti, nes ji tik nutolins griežtą reakciją. Mes kaip tos srities specialistai, matydami kontekstą, turėtume pasakyti, kad dabar tokių klausimų kelti negalima, nes tai yra politiškai angažuotas klausimas. O veltis į mokslinę diskusiją galima ir vėliau.

Ž. Šaknys atkreipė dėmesį, kad Vilniaus kraštas apima ne tik Lietuvoje, bet ir Baltarusijoje bei Lenkijoje esančias teritorijas.

V. Jocys pasiūlė neužmiršti 1991-1992 metų politikos akcentų. Tai taip pat svarbus argumentas.

G. Šapranauskaitė pasiūlė išreikšti susirūpinimą ir dėl to, ar naujo regiono išskyrimas nesukeltų regione gyvenančių tautinių bendrijų susiskaldymo ir ar būtų užtikrinamas valstybės teritorijos vientisumas. Ji pritarė N. Balčiūnienės pastebėjimui dėl baltistų tyrimų, atliktų šiame

krašte. Jų išvados apie šio krašto vietovardžius ir kitus senuosius kalbinius dalykus labai svarbūs. Remiantis vien tik šiandienos nuomonėmis, ir Visagino kraštas galėtų reikalauti būti išskirtas kaip atskiras etnografinis regionas.

A. Kavaliauskienės nuomone, istoriniais, etnografiniais duomenimis paremtos informacijos parengimas išties būtų labai svarbus, kreipiantis į vieną ar kitą instanciją. Tačiau būtų labai svarbu kreiptis ir į visuomenę. Tik tiek, kad gal dabar labai svarbu visus vienyti, o ne kiršinti. Visuomenės balsas paprastai būna labai stiprus.

D. Urbanavičienės paklausė, kaip reaguotų dzūkai ir aukštaičiai, jei jų kraštą atskirtų į atskirą regioną. Be to, kodėl su Vilniaus kraštu siejamas LDK palikimas? D. Urbanavičienė suabejojo, dėl šios problemos viešo plėtojimo šiuo metu.

J. Vaiškūno nuomone, tai labai svarbu.

N. Balčiūnienės nuomone, raštą reikėtų pradėti nuo susirūpinimo: karo Ukrainoje ir pasaulyje akivaizdoje reikėtų rūpintis, kad pas mus nebūtų taip pat kuriami kažkokie autonominiai židiniai.

D. Senvaitytė pastebėjo, kad reikėtų apgalvoti, kaip atsakyti į klausimus, kurie gali iškilti dėl Mažosios Lietuvos etnografinio regiono. Šis regionas turi sąsają su istoriniu regionu.

V. Tumėno nuomone, etnografinio Mažosios Lietuvos regiono pavadinime nedominuoja joks miestas, gyventojai turi pavadinimą – lietuvininkai, jų etninė kultūra skiriasi daugybe bruožu.

D. Urbanavičienė atsakė, kad Vilniaus krašto susiformavimo pagrindas – okupacijos, o pamatinė etninė kultūra yra neišsiskirianti iš Dzūkijos regiono.

V. Tumėnas dar kartą pabrėžė, kad Lietuvoje etnoregionavime multikultūriškumas nėra argumentas. Pagal tai nesišskiriami regionai. Kaip ir Latvijoje bei Lenkijoje. Tiesiog čia laikomasi kitokių principų.

V. Griškevičienė pastebėjo, kad 2015 metais buvo diskusijos dėl etnografinio Mažosios Lietuvos regiono pavadinimo ir t.t. Vienas iš siūlymų buvo vadinti etnografiniu Mažosios Lietuvos regionu (Klaipėdos kraštu). Tada buvo pasiūlyta vengti politikavimo.

O. Lukoševičiaus nuomone, šiuo metu tikrai nereikėtų viešai kažko šiuo klausimu rašyti. Pradėjus šį klausimą eskaluoti, tikrai gali gautis negerai. Etnografinius dalykus painioti su istoriniais tikrai nederėtų. 1920 m. vyko tokia pati diskusija, nereikėtų daryti tų pačių klaidų. Į Vilniaus krašto lenkų kultūrinį aktyvumą reikėtų žiūrėti kaip į normalų reiškinį – tai yra natūralu. Žymiai didesnė grėsmė yra baltarusiškos sampratos. O šiandieninę diskusiją turėtų pratęsti tik mokslinės diskusijos. Situaciją reikėtų stebėti, bet tikrai nekelti viešai nereikalingų bangų.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad iš kitos pusės viešas puolimas vyksta gana stiprus. A. Bumblauskas EKG T išskiriamus etnografinius regionus vadina antikonstituciniais. Negalima apsimesti, kad nieko nevyksta. Jos nuomone, reikia kreiptis į šalies saugumą užtikrinančias institucijas.

R. Astrauskas pritarė, kad grėsmių čia esama. Tačiau reikia suprasti, kad čia gyvenantys lenkų tautybės žmonės pabrėžia, jog jiems yra nepakeliui su autonominiu mąstymu. Tai labai svarbu – pabrėžti, kad vietiniai žmonės autonomijoms nepitaria. Lenkija nori, kad elitas palaikytų lenkiškas pozicijas. Mums reikia žinoti, kad jie turi savo penktą koloną. Todėl reikia reaguoti diplomatiškai. Jo nuomone, dėl didelio triukšmo geriau susilaikyti ir neiti į dideles viešas diskusijas vengiant visuomenės susipriešinimo.

D. Urbanavičienė pasiūlė pirmiausia surašyti pagrindines mintis: kad Vilnijos etnografinio regiono išskyrimas būtų nepagrįstas etnografiniu požiūriu ir kad tai būtų pavojinga valstybės saugumo požiūriu.

V. Jocys pasiūlė rūpintis šio krašto etnografinių tyrimų plėtra.

A. Kavaliauskienė pasiūlė atidžiai stebėti Seime teikiamus siūlymus.

N. Balčiūnienės nuomone, Vilniaus kraštas gali būti įtvirtintas per Tautinių mažumų įstatymą, kurio projektas dabar jau laukia svarstymo.

V. Tumėno nuomone, Vilniaus krašto išskyrimas paskatintų ir kitų regionų separatizmą.

NUTARTA. Rengti raštą dėl siūlymų keisti esamą etnografinių regionų sistemą nepagrįstumo; rašto tekstą derinti su Taryba.

2. SVARSTYTA. Sutartinių tradicijos puoselėjimo centrų kūrimo metodinės gairės.

D. Urbanavičienė informavo, kad lapkričio 16-oji jau yra oficialiai pripažinta Sutartinių diena: birželio mėnesį Seimas patvirtino Atmintinų dienų įstatymo pataisas, kuriomis Sutartinių diena (lapkričio 16 d.) įtraukta į Atmintinų dienų sąrašą. Įvyko dar vienas Sutartinių tradicijos puoselėjimo centrų kūrimo metodinių gairių (toliau – Gairės) rengimo darbo grupės susitikimas, dokumentas išbaigtas. Yra siūlymas, kad Gairės patvirtintų Etninės kultūros globos taryba, Lietuvos nacionalinio kultūros centras ir Lietuvos muzikos ir teatro akademija. D. Urbanavičienė pristatė Gairių projektą ir paklausė, ar Taryba pritartų patvirtinimui.

N. Balčiūnienė paklausė, ar sutartinių puoselėtojai, remiantis Gairėmis, nebus apkrauti papildoma biurokratija.

D. Urbanavičienė atsakė, kad Sutartinių puoselėjimo statuso suteikimas konkrečiam sutartinių puoselėtojų židiniui tik pastiprins jo pozicijas: turint tokį statusą bus lengviau įsiliesti į turizmo sistemą, atsiras galimybė siūlyti savivaldybėms steigti naujus etatus, turimas statusas pasitarnautų rengiant projektus ir pan. Tai strateginis žingsnis, sustiprinantis sutartinių puoselėjimo židinius, padedantis jiems įsitvirtinti kultūros ir turizmo sektoriuose. Galima tikėtis, kad į Gaires bus atsižvelgiama ir rengiant KM Nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo planą.

V. Tumėnas paklausė, ar sutartinių centrai galės įsiforminti tik Aukštaitijoje.

D. Urbanavičienė atsakė, kad dėl sklaidos jie galės būti visoje Lietuvoje, tačiau Aukštaitijoje jie bus reikšmingi ir kaip regioninės tapatybės formavimo centrai.

V. Jocys paklausė, ar šiuo atveju EKGK, neturėdama finansų sutartinių centrų kūrimui, neviršija savo įgaliojimų.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad parengti Gaires EKGK kartu su LNKC buvo įpareigota KM patvirtintame Nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo plane.

NUTARTA:

1. Patvirtinti Sutartinių tradicijos puoselėjimo centrų kūrimo metodinių gairių projektą;
2. Pakviesti Gaires patvirtinti Lietuvos nacionalinį kultūros centrą ir Lietuvos muzikos ir teatro akademiją.

3. SVARSTYTA. Siūlymas puoselėti lietuviškas tradicijas advento ir kalėdiniu laikotarpiu.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad EKGK kiekvienais metais rekomenduoja savivaldybėms per kalėdines muges transliuoti lietuvišką kalėdinę muziką ir panašiai. Ji pasiūlė šiemet pateikti kompleksiškesnį siūlymą. Tai galima padaryti, pavyzdžiui, skelbiant Lietuviškiausių Kalėdų konkursą. Konkurso nuostatuose galėtų būti akcentuojamas ir šventės scenarijus, ir eglės papuošimai, ir Kalėdų senis, ir edukacijų ciklai, ir persirengėlių pasirodymai, ir muzika, ir t. t. Tokiu būdu būtų galima išrinkti savivaldybę, kurioje rengiamos išties lietuviškomis tradicijomis paremtos Kalėdos.

V. Jocys pasiūlė į partnerius pasikviesti Lietuvos savivaldybių asociaciją, LEKUS ir t.t.

N. Balčiūnienė suabejojo dėl EKGK pajėgumų. Nebent tai darytų EKGK regioniniai padaliniai.

G. Šapranauskaitė pridūrė, kad laiko iki advento nedaug, tad gal realiau būtų „kelti bangą“ – paraginti bendruomenes remiantis savo atmintimi ieškotų savo vietinių senų tradicijų ir jas

atgaivinti. Galima akcentuoti ir tai, kad adventas ir Kalėdos yra du skirtingi dalykai, pasižymintys skirtingomis veiklomis. Galbūt būtų prasminga šiame laikotarpyje akcentuoti vietos amatininkus, kuriuos bendruomenės puikiai žino ir galėtų prisidėti prie jų darbų viešinimo.

D. Urbanavičienė pritarė, kad viešas kreipimasis, siūlant prisiminti senąsias tradicijas, yra puiki idėja. Konkursui galbūt reikėtų pradėti ruošti labiau iš anksto.

G. Šapranauskaitė pastebėjo, kad pasikeitė Lietuvos liaudies buities muziejaus pavadinimas. Jis dabar vadinsis Lietuvos etnografijos muziejus. Tokį pasirinko muziejaus bendruomenė po ilgų diskusijų.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad ta proga reikės daryti patikslinimą Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme. Grįžtant prie Konkurso idėjos, galima sudaryti darbo grupę. Tokia darbo grupė galėtų padirbėti ir ruošiantis kitoms kalendorinėms šventėms. Ji pakvietė jungtis visus pageidaujancierius.

NUTARTA:

1. Kviesti bendruomenes prikelti vietines advento ir Kalėdų tradicijas.
2. Sudaryti darbo grupę dėl pasirengimo konkursui renkant lietuviškiausiai puoselėjančias kalendorinių švenčių tradicijas savivaldybes.

3. SVARSTYTA. Kultūros įstaigų specialistų kvalifikacijos etninės kultūros srityje kėlimas.

D. Urbanavičienė informavo, kad į KM patvirtintą Kultūros paveldo aktualizavimo planą buvo įrašyta, kad turi būti parengtos gairės ne tik dėl pedagogų, bet ir dėl kultūros sektoriaus žmonių kvalifikacijos kėlimo etninės kultūros srityje. Ši gairių parengimo užduotis buvo pavesta ŠMSM ir EKG. Tačiau ŠMSM atsisakė rengti gaires kultūros sektoriui (panašu, kad ministerija nori nusišalinti ir nuo Gairių švietimo sektoriui rengimo). Dėl kultūros sektoriaus specialistų kvalifikacijos kėlimo etninės kultūros srityje kėlimo EKG kreipėsi KM, tačiau atsakymo negavo. Kita vertus, KM patvirtino dokumentą dėl kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikacijos sistemos pertvarkos, yra įgyvendinamas 3 mln eur vertės projektas, skirtas „Tvarios kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikacijos sistemos sukūrimui“. Remiantis minėtu dokumentu, kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikacijos kėlimas buvo išskaidytas pagal atskirus kompetencijų centrus: kultūros centrų darbuotojų kvalifikacijos kėlimu nuo šiol rūpinsis LNKC, bibliotekininkų – LNMB, muziejininkų - LNM ir t.t. Etninės kultūros srityje dėl to atsiranda problemų, nes prarandamas horizontalus modelis, kurį anksčiau įgyvendino LNKC, rengdamas seminarus dėl kvalifikacijos

kėlimo etninės kultūros srityje visiems kultūros lauko darbuotojams. Dabar to daryti nebeleidžiama, LNKC nebegali kviesti muziejininkų, bibliotekininkų ir t.t. Nėra aišku, ar LNMB ir LNM užtikrins kvalifikacijos kėlimą etninės kultūros srityje. Panašu, kad ši sistema etninei kultūrai yra blogesnė. LNKC nuomone, reikėtų atlikti tyrimą, o EKGt galėtų jį jau šiemet užsakyti. Ji paklausė EKGt narių nuomonės, ar pritarėtų tokiam tyrimui.

G. Šapranauskaitė pastebėjo, kad LNM kuruojama muziejininkų kvalifikacijos kėlimo programa jau vykdoma. Yra pliusas, kad yra galimybė pasižvalgyti plačiau – sudalyvauti stažuotėse užsienio muziejuose. Muziejai tikrai daug sužino apie bendras tendencijas – kaip pasiekti auditorijas ir t.t. Tai gali pritaikyti kiekvienas muziejus. Kolegos pastebėjo, kad ši programa tikrai prasminga.

V. Griškevičienė atkreipė dėmesį, kad kultūros sektoriuje nėra sukurtos specialistų perkvalifikavimo sistemos. LNKC turi duomenis, kad kultūros centruose dirba apie 120 profesijų žmonės, iš jų tik 50 proc. turi kultūrinį išsilavinimą. Žmonės įgyja kompetenciją tik per patirtį ir tai yra problema. LSA kreipėsi į Seimo Švietimo ir Kultūros komitetus dėl kultūros srities specialistų rengimo, Seime sudaryta darbo grupė, specialistų rengimo klausimą planuojama aptarti darbo grupės posėdyje. Kultūros srities specialistų rengimo problema nesprenžžiama, poreikis nėra prognozuojamas.

D. Urbanavičienė paklausė, ar kas nors prieštarautų tyrimui dėl kultūros sektoriaus specialistų kvalifikacijos etninės kultūros srityje kėlimo. Jis padėtų nustatyti, kas buvo gerai ar blogai ankstesnėje sistemoje; ar gerai, kad atsiranda vertikalus principas; ko reikėtų ir kokios kompetencijos turėtų būti suteikiamos, kad žmogus galėtų vadintis etninės kultūros specialistu. D. Urbanavičienės nuomone, per tyrimą būtų galimybė priartėti prie etninės kultūros specialisto apibrėžties.

Niekas neprieštaravo.

D. Urbanavičienė priminė, kad EKGt kuruotoje Etninės kultūros tęstinumo ir kaitos tyrimų programoje dalyvavo dr. Dovilė Kulakauskienė ir atliko etninės kultūros srities specialistų poreikio tyrimą. Ji pasiūlė kreiptis dėl tyrimo į ją. Jos nuomone, tyrimas turėtų prasidėti nuo dokumentų analizės. Kitas žingsnis būtų susidaryti klausimyną ir apklausti LNKC, LNMB, LNM – kaip bus keliama kvalifikacija etninės kultūros srityje ir t.t. Turint tokį tyrimą, EKGt galbūt galėtų pateikti tam tikrus siūlymus. Neseniai vykusiam LRS ir Pasaulio lietuvių bendruomenės posėdyje buvo išsakyta, kad pasaulio lietuvių bendruomenėms labai reikia etninės kultūros

specialistų, tačiau aukštosios mokyklos jų neberengia, tad lieka vienintelis kelias – kelti kvalifikaciją per įvairius kursus ir pan.

NUTARTA. Pritarti tyrimo dėl kultūros sektoriaus specialistų kvalifikacijos etninės kultūros srityje kėlimo užsakymui.

5. SVARSTYTA. Aukštaitijos regioninės etninės kultūros globos tarybos personalinės sudėties pakeitimas.

D. Urbanavičienė informavo, kad Aukštaitijos regioninėje taryboje Švenčionėlių rajono savivaldybė vietoje Nalšios muziejaus direktoriaus pavaduotojos Reginos Mikštaitės-Čičiurkienės (kuri šių pareigų nebeina) pasiūlė įtraukti Švenčionėlių miesto kultūros centro etnologę Mildą Petkevičienę-Dečkuvienę.

NUTARTA. Patvirtinti naują Aukštaitijos regioninės etninės kultūros globos tarybos narę – Švenčionėlių miesto kultūros centro etnologę Mildą Petkevičienę-Dečkuvienę.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Audronė Daraškevičienė